Tiedote 6.11.2026

VAUHTIA ENNALLISTAMISEEN: LUONNONPERINTÖSÄÄTIÖ PALAUTTI SOITA, PUROJA JA KOSTEIKKOJA KOHTI LUONNONTILAA

Ympäristöministeriön rahoittama Helmi-ennallistamishanke on saatu Luonnonperintösäätiössä päätökseen. Vuonna 2024 käynnistyneessä hankkeessa tehtiin ennallistamistöitä neljällä Luonnonperintösäätiön suojelukohteella eri puolilla Suomea sekä rakennettiin lintukosteikko Liperiin. Ojia täytettiin yhteensä yli 21 kilometriä ja puroja palautettiin luonnonmukaisemmiksi yli puolen kilometrin matkalla.

”Ennallistamisessa on kyse luonnolle aiheutettujen vaurioiden korjaamisesta niin hyvin kuin on mahdollista. Kun vesi palautetaan takaisin suolle, alkaa luonnon oma toipuminen. Pitkällä aikavälillä ennallistaminen hyödyttää niin eläin- ja kasvilajeja kuin vesistöjä ja ilmastoakin”, toteaa Luonnonperintösäätiön suojelupäällikkö **Vilma Kaukoranta**.

Soita ja puroja takaisin luonnolle

Hankkeen ennallistamis- ja luonnonhoitotoimia tehtiin kaikkiaan viidellä Luonnonperintösäätiön suojelualueella. Puroniityn suojelualueella Vieremällä ennallistamistyöt palauttivat suoalueiden vesitaloutta useiden kilometrien matkalla. Lisäksi alueen puroja kunnostettiin luonnontilaisemman kaltaisiksi. Työn yhteydessä

huomioitiin alueen olemassa olevat luontoarvot, kuten majavien rakentamat vanhat padot ja mahdolliset liito-oravan elinympäristöt.

Pihtiputaan Soidinsalossa puolestaan tukittiin ojia, rakennettiin patoja ja palautettiin veden luonnollisia virtausreittejä. Ennallistamisen vaikutukset ovat jo nähtävissä maastossa. Vesi on palannut täytetyille ojalinjoille, ja aiemmin kuivattu suo alkaa vähitellen palautua luonnontilaisemmaksi.

”Sekä Puroniityn että Soidinsalon suojelualueilla erityisen vaikuttavia ovat purouomat, joiden luontaista virtausreittiä on saatu korjattua. Aikaisemmin suoristetut ja pahasti syöpyneet uomat on palautettu mutkitteleviksi, jolloin veden virtausnopeus vaihtelee luonnollisemmin”, sanoo Vilma Kaukoranta.

Piurukkanevan erityispiirre ovat pohjoisosan allikkoalueet, joille veden luontaista virtausta on saatu palautumaan luoteessa sijaitsevalta, jo aiemmin ennallistetulta Salmennevan Natura-alueelta. Ennallistamistöiden myötä Oulaisten Piurukkanevalle muodostui yhteensä valtion maiden kanssa 371 hehtaarin laajuinen yhtenäinen suo- ja metsäkokonaisuus, jonka vesitalous on luonnontilainen tai palautumassa luonnontilaiseksi.

”Piurukkanevalla hienoa on, että ennallistamisen myötä vesitaloutta on saatu palautettua avosuo- ja kivennäismaa-alueiden välille. Tämä yhteys saattaa usein jäädä puutteelliseksi kiinteistöjaotuksen takia, kun suojelualueet eivät välttämättä ulotu kivennäismaille asti”, huomauttaa Luonnonperintösäätiön suojelupäällikkö **Ari-Pekka Auvinen**.

Nurmonnevalla aiemmat ojitukset olivat kuivattaneet suota ja lisänneet puuston kasvua. Ennallistamisessa ojia täytettiin kaivinkonetyönä vedenpidätyskyvyn palauttamiseksi. Lisäksi poistettiin ojitusten seurauksena syntynyttä koivuntaimikkoa

ja kaulattiin mäntyjä metsurityönä. Suunnitelmat näille neljälle kohteelle tilattiin Ennallistajat Group Oy:lta.

”On ollut ilo suunnitella ennallistamistoimia sekä toimia työmaaohjauksessa Nurmonnevalla ja Piurukkanevalla. Kohteet ovat olleet keskenään erilaisia, ja suunnittelussa on huomioitu muun muassa suojelualueyhteyksiä, pienvesiä sekä ympäröivän maankäytön vaikutuksia. Monesti suunnittelua on työllistänyt jopa enemmän ympäröivien alueiden huomioiminen kuin itse ennallistamiskohde. Siksi erityisesti soiden ennallistamisessa vaikutusten huolellinen mallintaminen ja arviointi on tärkeää, jotta vältytään yllätyksiltä toteutusvaiheessa”, kertoo Ennallistajat Groupin toimitusjohtaja **Jani Antila**.

Lintukosteikko avaa uuden suunnan

Yksi Helmi-hankkeen näkyvimmistä saavutuksista on Liperin lintupeltojen kosteikkokokonaisuus. Liperin Ahonkylässä säätiö hankki peltoalueelta 10 hehtaaria alueita suojelutarkoituksiin vuonna 2023.

Kosteikosta tekee erityisen se, ettei sillä ole omaa valuma-aluetta, vaan se on riippuvainen Sysmäjoen tulvimisesta. Hankevuosien kuivuus on tuonut omat haasteensa kosteikon kehittymiselle, mutta syksyn 2026 parannustöiden myötä on odotettavissa, että vesi pääsee kosteikkoalueelle paremmin ja pysyy siellä pidemmän aikaa. Kosteikko tarjoaa tulevaisuudessa elinympäristöjä vesilinnuille, kahlaajille ja monille kosteikkojen lajeille. Kosteikkorakentamisen yhteydessä alueelle tehtiin lisäksi vierailijoita palvelevia rakenteita, kuten tähystyspaikka ja pysäköintialue Metsä Groupin erillisrahoituksella.

”Haluamme, että luonnonsuojelu on myös koettavissa. Tavoitteenamme Ahonkylässä on ollut paitsi luonnonsuojelun edistäminen, myös luonnon tarkkailun helpottaminen”,

sanoo Luonnonperintösäätiön suojelujohtaja **Harri Hölttä**.

Ennallistaminen on sijoitus tulevaisuuteen

Suomessa suuri osa soista on aikojen saatossa ojitettu metsätalouden käyttöön. Ennallistamalla voidaan palauttaa alueiden luonnollista vesitaloutta ja luoda edellytyksiä alkuperäisen lajiston palaamiselle.

Helmi-hankkeessa ennallistettiin kohteita Pohjois-Karjalasta Pohjanmaalle ja Kainuuseen. Työt osoittavat, että myös säätiön omistamilla suojelualueilla voidaan toteuttaa laajoja ennallistamishankkeita, joilla parannetaan luonnon monimuotoisuutta ja vesistöjen tilaa.

Hanke toteutettiin ympäristöministeriön Helmi-elinympäristöohjelman rahoituksella. Ilman ulkopuolista rahoitusta näin laajamittaiset ennallistamistyöt eivät olisi olleet mahdollisia. Lisäksi tiivistä yhteistyötä tehtiin alueellisten viranomaisten, suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden kanssa. Useiden kohteiden samanaikainen toteuttaminen vahvisti säätiön ennallistamisosaamista ja loi valmiuksia entistä kunnianhimoisempiin hankkeisiin tulevaisuudessa.

”Suojelualueiden hankinta ja perustaminen on edelleen työmme ydin, mutta pelkkä suojelu ei aina riitä. Monin paikoin luonto tarvitsee myös aktiivista apua toipuakseen. Siksi myös ennallistaminen on tärkeä osa Luonnonperintösäätiön työtä”, suojelupäällikkö Vilma Kaukoranta sanoo.

LISÄTIETOA:

Vilma Kaukoranta, suojelupäällikkö, Luonnonperintösäätiö
p. 050 400 7477, vilma.kaukoranta@luonnonperintosaatio.fi

Ari-Pekka Auvinen, suojelupäällikkö, Luonnonperintösäätiö
p. 050 4133 403, ari-pekka.auvinen@luonnonperintosaatio.fi

Harri Hölttä, suojelujohtaja, Luonnonperintösäätiö
p. 050 355 5770, harri.holtta@luonnonperintosaatio.fi

Luonnonperintösäätiö on kalastaja Pentti Linkolan vuonna 1995 perustama säätiö, joka suojelee luontoa, ensisijaisesti uhanalaista metsää. Säätiö hankkii lahjoitusvaroin luonnonalueita ja takaa niille luonnonsuojelulain mukaisen pysyvän rauhoituksen.